

Biologische PLUIMVEEHOUDERIJ

BERICHTEN VANUIT HET ONDERZOEK

05/2006

01

Van de redactie

Deze nieuwsbrief is een vervolg op de Ekopluiumnieuwsbrief. Doordat de financiering voor de voorlichtingsactiviteiten gericht op biologische pluimveehouders stopte, is na drie jaar aan het project Ekopluijm een einde gekomen. En hiermee ook aan de Ekopluijmnieuwsbrief. Omdat vanuit de sector werd aangegeven dat er behoefte is aan een regelmatige berichtgeving over onderzoeksresultaten, heeft het Louis Bolk Instituut het initiatief genomen voor de doorstart van een nieuwsbrief voor de biologische pluimveesector. Omdat de vormgeving en inhoud van de oorspronkelijke Ekopluijmnieuwsbrief aan verbetering toe waren, is van de nood een deugd gemaakt. De doelstelling van deze nieuwsbrief is het verspreiden van resultaten uit onderzoek, gericht op de biologische pluimveehouderij. De nieuwsbrief bestaat uit een omslag en een aantal bijlagen met daarin uitgebreidere beschrijvingen van onderzoeksresultaten. Vooralsnog worden de bijlagen alleen opgestuurd naar pluimveehouders en hun toeleverende en afnemende bedrijven. Ontvangt u alleen de omslag, maar wilt u toch de uitgebreidere informatie uit het middengedeelte ontvangen, neemt u dan contact op met het Louis Bolk Instituut. Tenslotte wens ik u veel leesplezier.

Monique Bestman

Onderzoeker dierenwelzijn en diergezondheid,
Louis Bolk Instituut

Pluimveewerk Agro Eco

Renske Loefs, Agro Eco

Op het moment dat deze nieuwsbrief verschijnt, zit Ron Methorst inmiddels in Bosnië, waar hij samen met zijn vrouw, in een Nederlands-Bosnisch bedrijf is gaan werken. Zijn werkzaamheden worden overgenomen door Renske Loefs.
Info: 0318-420405 / 06-13576710, email r.loefs@agroeco.nl

Biovoer voor Biomest

Renske Loefs, Agro Eco

Sinds januari 2006 loopt het project Biovoer voor Biomest, om de biologische voerteelt voor de pluimveesector te stimuleren. Uit een inventarisatie blijkt dat eenderde van de pluimveehouders interesse heeft voor eigen voerteelt, maar tegelijk nog weinig ervaring heeft met de mogelijkheden voor opslag en vervoeding. Het project wordt uitgevoerd op basis van de ervaring die opgedaan is in het project Voer van Eigen Bodem. Er zijn een aantal belangrijke knelpunten, waarvan de regelgeving voor het gebruik van biologische mest in de akkerbouw, de belangrijkste is. Binnen deze beperkingen zoeken we naar concrete mogelijkheden op bedrijfsniveau om de voerteelt te stimuleren. Info: 0318-420405

Gevolgen ophokplicht voor welzijn en productie

**Aize Kijlstra, Animal Science Group
van Wageningen UR**

Kort na het instellen van de ophokplicht is een telefonische enquête uitgevoerd naar de gevolgen hiervan op het welzijn van biologische legkippen. Tevens zijn de gevolgen van de ophokplicht op de bedrijfsvoering en inkomen van de pluimveehouder onderzocht. Bij 62% van de bedrijven gaf de pluimveehouder aan dat het algemene welzijnsniveau voor de dieren verslechterd was ten opzichte van de situatie voor de ophokplicht, terwijl 38% aangaf dat de situatie door de ophokplicht niet veranderd was. Aanpassingen aan stallen of het overdekken van de uitloop zijn nauwelijks gedaan en is voor slechts een enkeling een extra kostenpost geworden. De aankoop van extra strooisel en extra arbeidsinzet werden wel als extra onkostenposten gezien. Over het algemeen had de ophokplicht geen invloed op het legpercentage of eikwaliteit. Wel vond men de eikleur na het ophokken egalier. Veel bedrijven gaven aan, dat door de media-aandacht rond het ophokken, het imago een ernstige deuk heeft opgelopen hetgeen de afzet kan benadelen.

Eigen teelt van krachtvoer

Udo Prins, Louis Bolk Instituut

De teelt van eigen krachtvoer is voor een veehouder pas financieel interessant wanneer er gewassubsidie wordt ontvangen en er goede opbrengsten worden gehaald. Door het afschaffen van de gewassubsidie wordt de benodigde opbrengst echter nog een stuk hoger. Daar de marktprijzen voor voerpeulvruchten hoger liggen dan die van voergranen is de benodigde opbrengst van een mengteelt lager dan die bij voergranen. Bij eenzelfde opbrengst is het dus voordeliger om peulvruchten met granen te telen. Dit is echter niet het enige voordeel van mengteelten. Door de granen te combineren met peulvruchten is de mestbehoefte van het gewas veel lager dan die van puur graan. De hoogste opbrengsten zijn tot stand gekomen op onbemeste percelen, zonder al te rijke voorvrucht. Een andere constatering is dat granen die in een mengteelt groeien, over het algemeen minder ziektes hebben dan bij pure graanteelt. Echter, de teelt van peulvruchten vraagt vaak meer aandacht dan de teelt van granen. Peulvruchten zijn ook kritischer wat de bodemkwaliteit betreft. Er zijn dus voordelen te behalen met de mengteelt van peulvruchten met granen, maar voor een veehouder zonder ervaring is het beter eerst met de teelt van granen te beginnen voor aan de teelt van peulvruchten kan worden gedacht. Als die ervaring al is opgedaan dan lijkt met name tarweveldboon een oogstzeker en productief gewas.

Biologische legpluimveesector groeit spectaculair

Renske Loefs en Ron Methorst, Agro Eco

Uit gegevens van Agro Eco blijkt dat het aantal legbedrijven is gestegen van 92 in 2005 naar 131 bedrijven (maart 2006). Het totaal aantal leghennen is gegroeid van 520.000 naar 834.000 in ruim een jaar tijd. Het aantal bedrijven in de middelgroep (500 tot 3000 hennen) daalt, terwijl het aantal bedrijven in de categorieën van 3000 tot 9000 hennen en bedrijven groter dan 9000 hennen beiden met 15 bedrijven is toegenomen. Gelderland blijft aan kop, gevolgd door Utrecht, Brabant en Overijssel. Er zijn momenteel 165 duizend opfokplaatsen op bedrijven waar volgens de biologische eisen wordt opgefokt. Er zijn op dit moment concrete uitbreidingsplannen voor 175 duizend leghennen waarvan 75 duizend bij nieuwe producenten. Naar verwachting zal deze groei in de komende periode gaan stabiliseren. Echter, dat betekent niet dat de ontwikkelingen in de sector stil komen te liggen. Het komt er dan juist op aan om een kwalitatieve groei te realiseren.

10% CCM is de moeite waard

Berry Reuvekamp en Thea Fiksvan Niekerk, Animal Sciences Group van Wageningen UR

De eerste proef met biologische leghennen op Het Spelderholt is afgesloten. Tijdens deze proef kreeg de ene helft van de dieren 10% CCM en de andere helft niet. Corn Cob Mix (CCM) is een mengsel van maïskorrels en een deel van de spil. Het is een zuur product dat melkzuurbacteriën bevat. Gemengd door een aanvullend voer kan tot 15% gegaan worden zonder problemen in het voersysteem. Het verstrekken van CCM blijkt een flink aantal voordelen te hebben. De hennen die 10% CCM kregen, produceerden meer eieren en eimassa. Hiervoor nemen ze meer voer op, terwijl de voerconversie gelijk blijft. Hoewel er geen effect was op de totale uitval, waren er in de CCM-groep iets meer problemen met ontstekingen in de buikholte. Het percentage vuilschalige eieren nam af. Ook de dooierkleur werd wat lichter.

Verenpikken bij opfokhennen: jong geleerd is oud gedaan

Monique Bestman, Louis Bolk Instituut

Het Louis Bolk Instituut deed onderzoek naar verenpikken bij opfokhennen, die bestemd waren voor biologische leghennenbedrijven. Ongeveer de helft van de koppels verenpikte tijdens de opfok en het merendeel bleef dat vervolgens ook tijdens de leg doen. Omstandigheden die verenpikken tegengaan, blijken samen te hangen met de mate waarin de kuikens gedurende de eerste levensweken zich kunnen vermaken. De belangrijkste conclusies zijn dat het verenpikken heel subtiel is en meestal over het hoofd gezien wordt. De belangrijkste oorzaken zijn hoge bezetting en weinig afleiding.

Het al dan niet verenpikken tijdens de opfok blijkt bepalend voor het gedrag tijdens het latere leven. Het onderzoek is afgesloten middels het boek 'Jong geleerd is oud gedaan' te bestellen bij 0343-523860.

Kostprijs biologische eieren

Izak Vermeij, Animal Sciences Group van Wageningen UR

De Animal Sciences Group heeft de productiekosten van biologische eieren berekend. Hiervoor stonden 2 bedrijven model: een bedrijf met 8000 hennen in grondhuisvesting en een bedrijf met 12000 hennen in volièrehuisvesting. De berekende kostprijs bedraagt 12,5 cent per ei in grondhuisvesting en 11,7 cent per ei in volièrehuisvesting. De voerkosten vormen met bijna 40% het grootste aandeel in de kostprijs. Door toekomstige aanscherping van de EU-regelgeving (100% biologisch voer in 2012) zullen de voerkosten nog verder gaan stijgen. Vanuit kosten oogpunt is de concurrentiepositie van de Nederlandse sector gunstig.

Kosten biologische opfok

Izak Vermeij, Animal Sciences Group van Wageningen UR

De belangrijkste veranderingen in voorwaarden voor het opfokken van biologische hennen zijn het biologische voer, een lagere bezetting en de uitloop. Deze aanscherping van de normen heeft een fors kostprijsverhogend effect. Daar staat tegenover dat tijdens de legperiode de eieren meteen als biologisch afgezet kunnen worden en niet meer pas na 6 weken. Aan de hand van een voorbeeldbedrijf met 12.000 opfokhennen is berekend dat de kostprijs van een biologische opfokken € 6,20 inclusief BTW bedraagt. De voerkosten vormen met 32% de grootste kostenpost. Door toekomstige aanscherping van de EU-regelgeving (100% biologisch voer in 2012) zullen de voerkosten waarschijnlijk nog verder gaan stijgen.

Bioland Geflügeltagung 2007 in Nederland

Renske Loefs, Agro Eco

In februari kwamen voor het tiende jaar de Duitse pluimveehouders en mensen uit de sector bij elkaar voor hun jaarlijkse congressdagen. Bioland heeft circa 1000 aangesloten biologische pluimveehouders, waarvan ca. 300 bedrijven die meer dan 400 hennen hebben. Naast een vereniging voor biologische boeren stelt Bioland ook richtlijnen op voor productie en verwerking, die verder gaan dan de EU-richtlijnen. Op het congres waren er, naast onderzoekers en leveranciers, zo'n 50 pluimveehouders bij elkaar om richtlijnen door te spreken, thema's uit te diepen en te discussiëren. Tijdens deze Geflügeltagung is het idee ontstaan om de volgende Tagung in Nederland plaats te laten vinden: 21-23 februari 2007. Deze wordt georganiseerd door ASG, LBI en Agro Eco, in samenwerking met Reudink en wellicht andere partners. Info: 0318-420405

Gevolgen ophokplicht voor stalklimaat

Aize Kijlstra en Joop van der Werf, Animal Sciences Group van Wageningen UR

Om een objectiever beeld van de gevolgen van de ophokplicht te krijgen zijn in de periode november-december een 37 tal biologische legpluimveebedrijven bezocht, die ondanks versoepelingen in de regelgeving, hun leghennen nog steeds opgehokt hadden. Diverse parameters zijn tijdens het bedrijfsbezoek gescoord, waaronder: type en leeftijd van de leghennen, afmetingen en inrichting van de stallen, wijze van ventileren, algemeen voorkomen van de leghennen, het verenkleed, de uitval en inzet van afleidingsmateriaal. Tevens werd in de stallen een kwantitatieve stofmeting uitgevoerd. In hoeverre het langdurig ophokken van de hennen had bijgedragen aan de matige conditie van het verenkleed van veel van de hennen, kon niet vastgesteld worden aangezien hiervoor controlewaarnemingen bij niet opgehokte bedrijven ontbraken. Ernstige verenpikkerij werd incidenteel waargenomen, doch leidde niet tot kannibalisme. Opvallend in het onderzoek waren de (te) hoge stofwaardes die in de stallen werden gemeten.

COLOFON

Biologische pluimveehouderij - onderzoeksberichten is een uitgave van het Louis Bolk Instituut en verschijnt 3 of 4 keer per jaar. Deze nieuwsbrief wordt gefinancierd vanuit de gezamenlijke biologische onderzoeksprogramma's, waarin diverse WUR-instellingen en het LBI samenwerken aan onderzoek ter ondersteuning van de biologische landbouw. Doel is de verspreiding van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek en voorlichtingsprojecten gericht op de biologische pluimveehouderij. Bijdragen worden geleverd vanuit diverse kennisinstellingen.

Gratis abonnementen en redactie:
Louis Bolk Instituut, Hoofdstraat 24,
3972 LA Driebergen, telefoon 0343-523860

Ontwerp:
Turquoise Ontwerp, Leersum i.o.v.
Fingerprint, Driebergen

Lopende projecten

- HERKOMST KRACHTVOER
- BRACHYSPIRA
- WEERSTAND BIJ LANDBOUWHUIDSDIEREN
- VISIE-ONTWIKKELING DIERGEZONDHEID EN WELZIJN
- KOSTPRIJSBEHEERSTING EN -BEREKENING
- STALPROEF VOEDING EN RAS
- ALTERNATIEVE EIWITTEN
- VLEESKUIKENVOER
- VERENPIKKEN BIJ OPFOKHENNEN
- LUPINEN IN HET PLUIMVEERANTSOEN
- VACCINATIESCHEMA
- THEMABOEK DIERGEZONDHEID EN VOEDSELVEILIGHEID
- BEHEERSING DIOXINE- EN PCB-GEHALTES IN EIEREN
- VOER VAN EIGEN BODEM
- BIOVOER - BIOMEST
- KETENAANPAK BRABANT
- GELDERSE VALLEI

Weren van wilde vogels uit de kippenuitloop

Henk van der Jeugd, SOVON Vogelonderzoek Nederland

Omdat afscherming met netten of gaas arbeidsintensief, kostbaar en niet duurzaam is, zoekt de sector naar andere mogelijkheden om het contact tussen wilde vogels en kippen blijvend te beperken. Biologica heeft SOVON om advies gevraagd hoe dit het beste kan gebeuren. De belangrijkste maatregelen die geadviseerd worden, zijn: breng hoogopgaande structuren aan in de uitloop, vermijd elke vorm van open water, zorg voor goede drainage om plasvorming tegen te gaan, gebruik geen oppervlaktewater als drinkwater of voor het schoonmaken, voer de kippen niet in de uitloop en verbouw geen gewassen die voedsel zijn voor wilde vogels.

Wormen en insecten in pluimveevoer?

Jan-Paul Wagenaar en Alette Visser, Louis Bolk Instituut

Met het oog op de afbouw van het gebruik van gangbare grondstoffen voor pluimveerantsoenen is de afgelopen jaren een aanvang gemaakt met het in kaart brengen van beschikbare biologische grondstoffen. Voor de invulling van de energiecomponent bestaan voldoende mogelijkheden. Voor de invulling van de eiwitcomponent ligt het moeilijker. Een aantal vlinderbloemige gewassen lijkt interessant, echter opbrengst en inhoud aan essentiële aminozuren blijven beperkende factoren. Daarom is gekeken naar dierlijke eiwitbronnen zoals wormen en insecten. Naar schatting telt Nederland 15 kwekerijen voor wormen en 7 voor insecten. De dieren worden geteeld voor de hengelsport, siervogels en terrariumdieren. De belangrijkste conclusie is dat, los van verwerking en logistiek, de prijs van wormen en insecten te hoog is om interessant te zijn voor pluimveerantsoenen. Wellicht biedt werken met wormenhumus of het verstrekken van een nader te bepalen percentage wormen en insecten aan leghennen tijdens de opfokperiode perspectieven.

Studieclub opfok

Renske Loefs, Agro Eco

In april is de studieclub opfok van start gegaan. In de eerste bijeenkomst zijn de resultaten van onderzoek naar verenpikkerij in de opfok besproken. Voortbouwend op het onderzoek van Monique Bestman en de ervaringen van de laatste jaren gaan opfokkers en opfokbegeleiders koppels opfokhennen monitoren. Er is een waarnemingsformulier gemaakt, dat als basis kan dienen. Tussentijds worden de ervaringen uitgewisseld. De studieclub wordt begeleid door het LBI/ASG en Agro Eco. Het doel van de studiegroep is om de opfokkers en opfokbegeleiders te helpen een kwaliteitsslag te maken in het opfokken. Door de verplichting vanuit Skal is er concreet vraag naar biologisch opgefokte hennen en door het onderzoek van Monique is zonneklaar dat de opfok van heel groot belang is voor het latere gedrag (oa verenpikken).
Info: 0343-523863 / 0318-420405

retouradres: 3972 LA Driebergen-24